

Nr 65

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 21 april 1961 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 157, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, anhållit om riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen framlägges förslag om inskränkningar i rätten till försäljning av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund. Förslaget innebär en avsevärd begränsning i de kvantiteter spritdrycker som nu utskänkes ombord. Servering av sprit före klockan 12 på dagen och till ungdomar under 18 år förbjudes. Rederiet blir ansvarigt att god ordning och nykterhet upprätthålles. På varje enkel resa får vuxna passagerare inköpa högst ett paket cigaretter var. Brott mot bestämmelserna medför att rätten till utförsel av obeskattade varor indrages för längre eller kortare tid.

För s. k. restaurangturer upphör möjligheterna att medföra och tillhandahålla obeskattade varor.

De föreslagna bestämmelserna skall gälla oavsett fartygets nationalitet.

Förslaget baseras på riktlinjer varom enighet nåtts vid överläggningar mellan de svenska och danska regeringarna. De nya bestämmelserna är avsedda att träda i kraft den 1 juni 1961.

Det ovannämnda *kungörelseförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

**kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor
i fartygstrafiken över Öresund**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Om utförsel av obeskattade varor såsom proviant med passagerarfartyg i trafik mellan svenska hamnar, belägna söder om Kullens fyr och norr om Falsterbo fyr, samt danska hamnar från och med Gilleleje i norr till och med Køge i söder skola, utöver vad som stadgas i kungörelsen den 26 april 1957 (nr 123) med särskilda bestämmelser om utförsel av vissa obeskattade varor såsom proviant eller resgods, gälla följande särskilda bestämmelser.

2 §.

Obeskattade rusdrycker och tobaksvaror må medföras från tullområdet endast under villkor

- a) att god ordning och nykterhet upprätthållas ombord;
- b) att spritdrycker, vin eller tobaksvaror icke tillhandahållas passagerare, som kan antagas ej hava fyllt 18 år;
- c) att spritdrycker, vin eller maltdrycker icke utlämnas till passagerare för att föras i land;
- d) att spritdrycker eller vin icke utskänkes till passagerare före klockan 12;
- e) att av tobaksvaror icke utlämnas till passagerare större kvantitet för enkel resa än 20 cigaretter eller 10 cigarrer eller 10 cigariller eller 50 gram röktobak.

3 §.

Av spritdrycker må medföras högst 5 liter per 1 000 passagerare för varje enkel resa, om resan går från svensk hamn norr om Landskrona till dansk hamn norr om Vedbæk, samt i annat fall högst 25 liter per 1 000 passagerare för varje enkel resa.

Tobaksvaror må ej medföras i större omfattning än som enligt tullmyndighets beprövande motsvarar den i 2 § medgivna utlämningen.

Andra obeskattade varor än tobaksvaror och chokladvaror må medföras endast för förtäring ombord.

4 §.

Framgår av omständigheterna — såsom att dans eller uppträdande förekommer ombord eller att passagerarna icke i vanlig ordning lämna fartyget vid ankomsten till Danmark — att huvudsyftet med turen icke är att upprätthålla trafik i egentlig bemärkelse, må obeskattade spritdrycker, vin, maltdrycker, tobaksvaror och chokladvaror icke medföras.

5 §.

Iakttagas icke villkoren i 2 § eller föranleder medförandet av obeskattade varor smuggling av sådana varor, äger generaltullstyrelsen, för tid som med hänsyn till överträdelsens omfattning och övriga omständigheter finnes skä-

lig, besluta att i 4 § avsedda obeskattade varor icke må medföras på fartyg, med vilka det ifrågavarande rederiet bedriver trafik som i 1 § sägs.

6 §.

Med obeskattade varor avses i denna kungörelse icke varor, som visas hava undergått vederbörlig beskattning i Danmark.

7 §.

De närmare föreskrifter, som erfordras för tillämpning av denna kungörelse, meddelas av generaltullstyrelsen.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juni 1961.

Till utskottet har hänvisats följande, i anledning av propositionen väckta **m o t i o n e r, nämligen**

1) de likalydande motionerna I: 671 av fru *Carlqvist* och II: 806 av herr *Bengtsson* i Landskrona *m. fl.*, vari hemställets,

a) att åldersgränsen för rätt till inköp av skattefri tobak ändras från föreslagna 18 år till den lägre åldersgräns som nu tillämpas avseende biljettpris såsom vuxen,

b) att den kvantitet tobaksvaror, som skattefritt får försäljas till varje därtill berättigad passagerare, sammanfaller med den kvantitet man tull- och skattefritt får till riket införa, samt

c) att ifrågavarande kungörelse träder i kraft den 1 januari 1962;

2) de likalydande motionerna I: 672 av herr *Sveningsson m. fl.* och II: 805 av herr *Kollberg m. fl.*, vari hemställets, »att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 157 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala, att Sveriges representanter vid de fortsatta förhandlingarna med vederbörande danska myndigheter måtte eftersträva genomförandet av sådana åtgärder, att den skattefria försäljningen av skattepliktiga varor i öresundstrafiken successivt bringas att upphöra»;

3) motionen I: 668 av herr *Gösta Jacobsson*, vari hemställets, »att riksdagen icke måtte godkänna de i kungörelseförslaget upptagna bestämmelserna rörande förbudet mot försäljning av tobak till passagerare under 18 år, rörande förbudet mot sprituskänkning före kl. 12 på dagen och rörande det absoluta förbudet mot försäljningen å vissa fartyg, samt att tidpunkten för ikraftträdandet sättes till tidigast den 1 juli 1961»;

4) motionen II: 793 av herr *Palm m. fl.*, vari hemställets att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning, som med anlitande av internationell expertis klargör vilka regler som gäller i berörda vatten och vilka åtgärder som kan vidtagas utan tolkningstvister i fråga om åtgärdernas tillämpning av olika nationers fartyg. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning hemställes, att riksdagen måtte avslå yrkandena i proposition nr 157; ävensom

5) motionen II: 807 av herr *Christenson* i Malmö, vari hemställets, »att

riksdagen — på grund av att det i propositionen framlagda författningsförslaget i vissa delar kräver riksdagens medverkan i den form som gäller för stiftande av lag — måtte avslå propositionen samt anhålla om ny proposition i ämnet».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 668, II: 793, II: 805, II: 806 och II: 807.

Rörande motiveringen för det i propositionen framlagda förslaget hänvisar utskottet till ovannämnda statsrådsprotokoll. Redogörelsen härutinnan återfinnes under följande rubriker å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen

I. Inledning, s. 4

II. Gällande bestämmelser, s. 5

III. Överenskomna riktlinjer, s. 5—6

IV. Departementschefen, s. 7—9

Av innehållet i *de förevarande motionerna* må här återges följande.

I *motionerna I: 671 och II: 806* anføres bl. a. Beträffande bestämmelsen att tobaksvaror inte får försäljas till passagerare, som icke fyllt 18 år, måste ifrågasättas om man inte här gått väl långt. Ur kontrollsynpunkt synes det ytterst svårt att i praktiken tillämpa och efterleva denna bestämmelse. Enligt nu gällande praxis äger den som är vuxen och erlagt passageraravgift som sådan att mot uppvisande av denna biljett inköpa tobaksvaror. Även för framtiden kommer givetvis en 16- eller 17-åring att få erlægga samma biljettpris som övriga vuxna. Rätten till inköp av skattefria tobaksvaror synes därför böra knytas till den åldersgräns som sammanfaller med erläggandet av biljettpris som vuxen.

I fråga om den kvantitet obeskattade tobaksvaror som får inköpas innebär detta en begränsning med ca 1/3 i förhållande till nu tillämpade ordning på linjer, som trafikerar rutter söder om sträckan Hälsingborg—Helsingör. Det synes motionärerna motiverat att nuvarande försäljningskvantiteter bibehålles, vilka sammanfaller med de kvantiteter man tull- och skattefritt får införa till riket.

Vad slutligen gäller ikraftträdandet har detta föreslagits till den 1 juni 1961. Detta måste innebära en alltför kort omställningstid med hänsyn till att dispositioner från rederiernas sida beträffande personalanställningar, provianteringsbeställning och turer måste planeras långt i förväg, och omställningar och omdispositioner icke hinner vidtas, vilket kan komma att medföra stora förluster för de härav berörda.

Till stöd för yrkandet i *motionerna I: 672 och II: 805* anføres i huvudsak följande. 1958 års riksdag beslöt att hos Kungl. Maj:t begära att möj-

ligheten och lämpligheten av ett initiativ till en internordisk överenskomst, syftande till en avveckling helt eller delvis av den skattefria försäljningen av skattebelagda varor i öresundstrafiken skulle övervägas. I den nu föreliggande propositionen betonas att det måste vara angeläget att tillse, att inskränkningar i försäljningen av obeskattade varor även iakttages av andra länders fartyg, som ombesörjer trafik i Öresund. Enligt propositionen har detta problem kunnat lösas genom att låta inskränkningen avse också rätten att från tullområdet medföra obeskattade varor såsom proviant. Vidare uttalas i propositionen att något hinder icke torde förekomma i gällande internationella traktater eller i folkrättsliga grundsatser mot att Sverige och Danmark tillsammans genomför en sådan reglering, som avser alla fartyg, oavsett nationaliteten. Samtidigt som motionärerna med tillfredsställelse konstaterar, att detta problem sålunda kunnat lösas, framhålles, att förutsättningar därigenom föreligger för en mer konsekvent lösning av de frågor, som sammanhänger med öresundstrafiken och den skattefria försäljningen av skattebelagda varor i denna. Den ordning som nu tillämpas innebär att mellan det svenska och det danska landet men på svenskt respektive danskt territorialvatten finns en varuskattefri zon. Något skäl för en sådan ordning finns enligt motionärernas mening knappast, särskilt när det gäller de mycket korta resrutterna. I detta sammanhang erinras dessutom om att enligt redan gällande bestämmelser skattefri försäljning inte får äga rum på flyglinjen Malmö—Köpenhamn. Sedan i höstas har den skattefria försäljningen av skattebelagda varor även slopats ombord på båtarna i närtrafik mellan Sverige och Norge.

Genom de föreslagna åtgärderna torde en ur nykterhetssynpunkt bättre ordning ombord på båtarna kunna uppnås. Tydligt är dock, att det ofta kan bli svårt att begränsa och kontrollera denna utskänkning. Av rent praktiska skäl kan kontrollen exempelvis i fråga om åldersgränsen komma att vålla svårigheter. Svårigheterna kan beräknas bli än större, när det gäller att kontrollera, att tobaksvaror endast säljes till passagerare, som fyllt 18 år. Denna försäljning sker i regel samtidigt med avstämpling på biljetten. Över huvud taget torde det vara omöjligt att hindra äldre och yngre passagerare att utbyta biljetter.

Vid bedömandet av den skattefria försäljningen i öresundstrafiken torde också böra beaktas, att denna trafik kraftigt ökat. Skånes turisttrafikförbund har uppgivit, att trafiken 1960 omfattade inte mindre än 15 010 000 personer, vilket innebär en ökning sedan 1957 med 4 312 000 personer eller inte mindre än 40 procent. Det skattebortfall, som påtalades i bevillningsutskottets betänkande 1958, har härigenom med säkerhet blivit än större, allra helst som rederiföretagen i hög grad utvidgat sin försäljning. Rederiernas stora intresse för denna skattefria försäljning framgår därav att på sistone något rederi även upptagit försäljning av parfymer och andra kemisk-tekniska artiklar, som är belagda med varuskatt.

Sedan det internationellt-rättsliga problemet kunnat lösas synes icke några bärande skäl kunna anföras för att öresundstrafiken beredes den

förmånsställning, som den skattefria försäljningen av skattepliktiga varor utgör. Genom att slopa skattefriheten skulle åstadkommas konkurrens på lika villkor med andra försäljare av dessa varor, vilka försäljare utan undantag måste tillämpa priser, vilka inkluderar den av statsmakterna för varje särskild vara fastställda varuskatten.

I *motionen I: 668* anföres bl. a. Det förefaller som om propositionen i vissa detaljer har gått något för långt. Bland bestämmelserna har sålunda infogats i och för sig onödiga ordningsföreskrifter av huvudsakligen polisiär natur, vars genomförande kommer att skapa praktiska svårigheter och dessutom av allmänheten kommer att uppfattas som i någon mån trasslaserande. Deras efterlevnad kommer att bli svår att i praktiken kontrollera.

Det torde till en början bli svårt att nöjaktigt förklara, varför tobaksvaror endast skall få försäljas till passagerare, som fyllt 18 år, när motsvarande begränsning icke finnes för tobaksförsäljningen i land.

Vidare kommer uppenbarligen det strikta upprätthållandet av förbudet mot spritutskänkning före klockan 12 på dagen att medföra praktiska olägenheter vid serveringen ombord. På Malmö—Köpenhamn-rutten avgår båtar mellan kl. 11 och 12. Förslagets genomförande i denna del skulle innebära, att serveringen av spritdrycker till allmänheten icke får äga rum förrän vid slutet av intagen måltid, då endast kort tid återstår innan fartyget löper in i hamn. Klockslagsregleringen kan dessutom komma att ge upphov till en mindre tilltalande förtäring av medförda spritdrycker.

Diskrimineringen av de s. k. månskensturerna torde vara att bruka större våld än omständigheterna kräver. Då hithörande turer merendels är ett led i den vanliga trafiken och går enligt tidtabell, torde det dessutom bli svårt att finna någon bestämd distinktion mellan desamma och övrig trafik.

Slutligen torde gentemot propositionens förslag i fråga om bestämmelsernas ikraftträdande den 1 juni kunna riktas den invändningen att vederbörande rederier, som baserat sin trafik å den nuvarande ordningen och chartrat fartyg och anställt folk under de nuvarande betingelserna, får alltför kort rådrum för den erforderliga omställningen. På arbetsmarknaden anses det numera skäligt att visst varsel tillämpas gentemot de anställda vid driftnedläggelser. Då riksdagsbeslutet i ärendet icke kan föreligga förrän under senare delen av maj, kommer alltför kort tid att återstå för rederierna att träffa sina dispositioner. Tiden för ikraftträdandet torde i varje fall icke böra sättas tidigare än till den 1 juli 1961.

Som motivering för avslags- och utredningsyrkandet i *motionen II: 793* anföres i huvudsak följande. Departementschefen anser att de överenskomna åtgärderna är möjliga att vidtaga men har i propositionen använt följande formulering: "Något hinder torde icke förefinnas i gällande internationella traktater eller i folkrättsliga grundsatser mot att Sverige

och Danmark tillsammans genomför en sådan reglering, som avser alla fartyg i lika mån oavsett nationaliteten." Om någon tvekan inte rått på den punkten utgår motionärerna ifrån att departementschefen klart skulle ha utsagt att hinder av angivet slag "icke förefinnes". Det måste vara mycket väsentligt att riksdagen inte stadfäster regler, som kan få icke önskvärda verkningar i form av snedvridna konkurrensförhållanden, vilka för över trafik till icke nordiskt tonnage. Betänkligheter kan även yppas mot ingripanden i nu rådande förhållanden, om dessa ingripanden befrämjar realiserandet av planerna på stationerandet av ett eller flera permanenta restaurang- och nöjesfartyg på internationellt vatten i Öresund, dit snabba och billiga transporter är lätta att arrangera från samtliga sundshamnar.

Motionären i *motionen II: 807* finner det långt ifrån klart, att Sverige har rätt att ensidigt reglera utländska fartygs rätt att från svenskt territorium utföra obeskattade varor. I vart fall torde främmande fartyg, som utifrån inkommer till svenskt territorium, ha en obestridlig rätt att från Sverige återutföra samma varukvantiteter, som de infört till Sverige och som förvarats förseglade under fartygets uppehåll i svensk hamn. Vidare är det ytterst tveksamt, om man beträffande utländska fartyg, som befinner sig i Sveriges yttre territorialvatten, genom svensk lagstiftning har rätt att lämna föreskrifter om sådana interna förhållanden ombord som tidpunkten, då passagerarna kan få ett glas vin. Enligt motionärens mening är det därför nödvändigt att de internationellt-rättsliga sammanhangen klargöres, innan riksdagen fattar beslut i ämnet.

Motionären anser att den föreslagna regleringen icke kan genomföras annat än genom lag, beslutad enligt § 87 RF. Visserligen har genom den åberopade kungörelsen den 26 april 1957 (nr 123) i administrativ ordning meddelats bestämmelser om utförsel av vissa obeskattade varor såsom proviant eller resgods. I förevarande författningsförslag är det emellertid icke endast fråga om en administrativ reglering av frågan, vilka varor som får ombordtagas för utförsel. Fastmera gäller det nu rätten att från svenskt tullområde utföra varor oberoende av på vilket sätt dessa varor kommit ombord. I realiteten kan det bli fråga om konfiskation av obeskattade rusdrycker och tobaksvaror, som ett utländskt fartyg inför till svenskt tullområde och som det vill medföra, då det åter lämnar området. För sådana åtgärder torde uppenbarligen krävas lagstöd. Dylika ingripanden är ej tillåtna i administrativ ordning. Lagstöd torde även vara erforderligt på grund av att här är fråga om ingrepp av sådan art, som enligt svensk praxis sedvanerättsligt reglerats i författningar beslutade av Konung och riksdag gemensamt. Sålunda har t. ex. föreskrifter om den tidpunkt, då rusdrycker får serveras inom Sverige, alltid brukat ha karaktären av gemensam lagstiftning. Den omständigheten att dylika föreskrifter i detta fall formellt givits formen av villkor för utförsel från tullområdet — ett fält inom vilket Kungl. Maj:t måhända har ensam beslutanderätt — kan icke föran-

leda, att Kungl. Maj:t kan få befogenhet att ensidigt reglera frågor om utskänkningstider m. m. Även beträffande andra bestämmelser torde enahanda synpunkter göra sig gällande.

Vidare anföres att ett genomförande av propositionsförslaget kan befäras medföra att särskilt ungdomar förlägger sin spritkonsumtion till Danmark, vilket inte minst gynnas av möjligheterna att inköpa spritdrycker i Danmark fritt i butikerna och ganska sent på kvällarna. — Om bestämmelserna träder i kraft den 1 juni 1961 kommer detta att medföra komplikationer både för företagen på de berörda fartygen och deras anställda. Rederinäringen har under en följd av år investerat betydande belopp i fartygsbyggen i samma takt som resefrekvensen ökat över Sundet, och det tar tid att planera om till en ny giv, som kan väntas medföra minskning i trafiken. Det bör även framhållas att betydande investeringar lagts ned i hamnarna i skånestäderna. För de anställda, och särskilt servicepersonalen, kommer de föreslagna nya bestämmelserna att innebära kontrolluppgifter, t. ex. när det gäller att bedöma passagerares ålder, vilka uppenbarligen kan komma att medföra irritation och otrivsel.

Staten bör, innan beslut fattas, liksom inom enskilda företag föranstalta om en marknadsundersökning rörande bland annat de ekonomiska för- och nackdelarna av ett nytt system, innan man genomför detta. Dessa problem bör utredas genom myndigheter och berörda statsbolag men också genom enkäter om svenska inköpsvanor vid besök i Danmark. Köpmännen i vissa branscher i städerna Malmö, Hälsingborg och Landskrona skulle säkerligen vara intresserade av att en sådan undersökning kom till stånd på grund av deras prekära läge genom jordbruksregleringen och statsmakternas beslut angående de indirekta skatterna. Riksdagen har inte fått preciserade uppgifter om skattebortfallet genom försäljning av obeskattade varor å fartyg under färd på internationellt vatten. Den svenska inkomsten från trafikavgifter och restaurangrörelsen från de danska statsägda fartyg, som trafikerar olika leder i Öresund, har inte redovisats för riksdagen.

Utskottet

I den förevarande propositionen hemställs om riksdagens yttrande över förslag till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund. De föreslagna bestämmelserna, som är avsedda att träda i kraft den 1 juni innevarande år, är grundade på riktlinjer varom enighet uppnåtts vid överläggningar mellan de svenska och danska regeringarna och innebär inskränkningar i rätten till skattefri proviantering med och försäljning av obeskattade varor i Öresund.

Till en början torde böra lämnas en redogörelse för gällande ordning för försäljning av obeskattade rusdrycker och tobaksvaror ombord på färjor och andra fartyg i trafik mellan svenska och danska hamnar i Öresund. Spritdrycker och vin utskänks endast glasvis i fartygens restauranger och någon

försäljning i flaskor ombord förekommer således inte. Beträffande tobaksvaror gäller att varje med färdbiljett försedd vuxen person äger under färd till Sverige å andra rutter än Hälsingborg—Helsingör inköpa 50 g tobaksvaror, vilket motsvarar vad resande hemmahörande i de nordiska länderna tullfritt äger införa i landet. Nämnade kvantitet tobaksvaror motsvarar 50 cigarretter eller 10 cigarrer eller 20 cigariller. På rutten Hälsingborg—Helsingör får endast 20 g tobaksvaror inköpas. Under färd till Danmark äger resande endast inköpa 20 g, i visst fall 40 g tobaksvaror. Vid köpet skall färdbiljetten företes och påstämplas om inköpet. Den totala persontrafiken över Öresund omfattade år 1960 i runt tal 14 889 000 personer. Samma år togs bl. a. följande kvantiteter obeskattade varor ombord på ifrågavarande fartyg, nämligen 319 000 l spritdrycker, 57 800 l vin, 349 024 000 cigarretter, 6 310 500 cigariller, 3 680 500 cigarrer och 45 700 kg tobak.

De överenskomna riktlinjerna för inskränkningar i rätten till skattefri proviantering och försäljning av obeskattade rusdrycker och tobaksvaror ombord på fartyg, som uteslutande trafikerar Öresund, innebär i huvudsak följande. Såsom villkor för proviantering med och utförsel av obeskattade varor gäller att rusdrycker inte får säljas för att föras i land samt att sprit och vin inte får serveras före klockan 12 på dagen och inte till passagerare, som ej fyllt 18 år. Tobaksvaror får likaledes endast försälas till passagerare, som fyllt 18 år, och inte i större kvantiteter under varje enkelresa än 20 cigarretter eller 10 cigarrer eller 10 cigariller eller 50 g röktoak. Vidare skall god ordning och nykterhet upprätthållas ombord. Beträffande de kvantiteter obeskattade varor, som för varje enkelresa får medföras på fartygen, gäller att på korta rutter, d. v. s. rutter som går norr om en linje Vedbæk—Landskrona, tillåtes i fråga om spritdrycker vad som motsvarar 5 l per 1 000 passagerare och på andra rutter 25 l per 1 000 passagerare. Vin och maldrycker får medföras i hittillsvarande omfattning. Av tobaksvaror får medföras vad som svarar mot de tillåtna försäljningskvantiteterna. Från rätten till proviantering med och utförande av obeskattade varor har undantagits s. k. restaurangturer, där huvudsyftet inte är att upprätthålla trafik i vanlig mening. Iakttages icke de givna föreskrifterna eller föranleder medförandet av obeskattade varor smuggling, äger myndigheterna förordna att rätten till utförsel av obeskattade varor skall upphöra för längre eller kortare tid. De föreslagna bestämmelserna skall gälla oavsett fartygets nationalitet.

I motionen II: 793 yrkas att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning, som med anlitande av internationell expertis klargör vilka regler, som gäller i Öresund och vilka åtgärder, som kan vidtas utan tolkningstvister i fråga om åtgärdernas tillämpning på olika nationers fartyg. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning hemställer motionärerna om avslag på propositionen.

Öresund utgöres i de delar som här är av intresse av svenskt och danskt territorialvatten. Genom deklarationen den 30 januari 1932 angående vissa gränsförhållanden i Öresund har fastställts en linje, som utgör gräns mellan

de båda ländernas territorialvatten, så långt dessa sträcker sig enligt eljest gällande regler. I traktaten den 14 mars 1857 angående öresundstullens avskaffande mellan Danmark och flertalet sjöfartsidkande stater fastslås att genomfarten i Öresund icke under någon förevändning skall hindras eller fördröjas.

Enligt folkrätten är fartyg, som befinner sig inom främmande stats territorialvatten, underkastade av denna stat utfärdade lagar och författningar. Till följd härav är utländskt handelsfartyg — som icke endast är i s. k. oskadlig genomfart genom svenskt yttre territorialvatten — skyldigt att efterkomma de regler, som i vederbörlig ordning fastställts, exempelvis rörande proviantering med och utförsel av obeskattade varor, som skall försäljas ombord, samt att underkasta sig de kontrollåtgärder, som i anledning därav erfordras för att tillse att bestämmelserna efterföljes. Detta gäller oavsett om provianteringen sker i svensk eller utländsk hamn eller från provianteringsfartyg på internationellt vatten. Utskottet vill även framhålla, att de i propositionen förordade inskränkningarna i rätten till skattefri proviantering och försäljning av obeskattade varor står i överensstämmelse med den av Rådet för samarbete på tullområdet år 1954 antagna rekommendationen avseende vissa åtgärder för att förhindra smuggling av sprit- och tobaksvaror, vilken rekommendation riksdagen godkänt år 1957. På grund härav och då den svensk-danska överenskommelsen icke kan anses innebära flaggdiskriminering eller eljest stå i strid med gällande folkrätt, finner utskottet anledning icke föreligga för riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om den av motionärerna begärda utredningen. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 793.

Även i motionen II: 807 yrkas avslag på propositionen. Motionären hemställer vidare att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen ny proposition i ämnet, enär det ifrågavarande författningsförslaget enligt motionärens mening kräver riksdagens medverkan i den form, som gäller för stiftande av lag.

I kungörelsen den 26 april 1957 (nr 123) meddelas särskilda bestämmelser om utförsel av vissa obeskattade varor såsom proviant eller resgods. Kungörelsen grundar sig på Tullsamarbetsrådets förenämnda rekommendation avseende åtgärder till förekommande av smuggling. I propositionen nr 63 till 1957 års riksdag, vari Kungl. Maj:t bl. a. begärde riksdagens yttrande över nämnda rekommendation, anförde föredragande departementschefen att de bestämmelser, som kunde föranledas av att Sverige följde rekommendationen, var av beskaffenhet att kunna utfärdas i administrativ ordning. Bevillningsutskottet uttalade i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 27 bl. a., att rekommendationen borde läggas till grund för blivande bestämmelser enligt de av departementschefen angivna riktlinjerna. Riksdagen har således redan godkänt att Kungl. Maj:t i administrativ ordning utfärdar bestämmelser av här ifrågavarande slag. I likhet med departementschefen anser utskottet därför, att de kompletterande bestämmelser till 1957 års utförselkungörelse, som är erforderliga i anledning av de överenskomna riktlinjerna för den skattefria provianteringen och försäljningen av obeskattade varor i

Öresundstrafiken, bör intagas i en särskild kungörelse. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionen II: 807.

Såväl den lokala som den internationella persontrafiken över Öresund har under senare år ökat avsevärt, inte minst till följd av de lättnader, som genomförts i resandetraffiken mellan de nordiska länderna. Detta har även medfört en fortgående ökning av försäljningen av obeskattade varor ombord på fartygen. Härigenom har staten åsamkats ett bortfall av indirekta skatter till betydande belopp, samtidigt som vissa näringsutövare inom landet erhållit minskad omsättning. Förhållandena ombord på fartygen har heller inte varit tillfredsställande ur ordnings- och nykterhetssynpunkt. I tidigare sammanhang har utskottet uttalat, att det av principiella skäl är angeläget att åtgärder vidtages för att inskränka möjligheterna till skattefri proviantering och försäljning av obeskattade varor ombord på fartyg i utrikes trafik på kortare rutter. Utskottet hälsar därför med tillfredsställelse att enighet nu kunnat nås mellan de svenska och danska regeringarna om riktlinjer för proviantering med och försäljning av obeskattade varor i Öresundstrafiken.

I några motioner har föreslagits ändringar i det till propositionen fogade förslaget till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund. Sålunda framställs i motionerna I: 671 och II: 806 samt i motionen I: 668 yrkanden av innebörd, att den föreslagna bestämmelsen om försäljning av tobaksvaror till passagerare, som icke fyllt 18 år, skall utgå. I motionerna I: 671 och II: 806 hemställer motionärerna dessutom, att obeskattade tobaksvaror skall få försälas till med färdbiljett försedd vuxen passagerare i kvantitet, som motsvarar vad som tull- och skattefritt får införas i riket. Vidare yrkas i motionen I: 668 att förbudet mot spritutskänkning före klockan 12 på dagen skall slopas samt att skattefri försäljning skall få äga rum även under s. k. restaurangturer. Beträffande ikraftträdandet yrkas i sistnämnda motioner att kungörelsen skall träda i kraft tidigast den 1 juli 1961 samt i motionerna I: 671 och II: 806 den 1 januari 1962.

Utskottet vill för sin del erinra om att de riktlinjer, varom enighet nåtts under överläggningarna mellan de svenska och danska regeringarna, är att betrakta som en förhandlingsprodukt. Varje ändring i överenskommelsen medför därför att nya förhandlingar måste upptagas och att de eftersträfvade inskränkningarna i den skattefria försäljningen i fartygstrafiken över Öresund uppskjutes på obestämd tid. Med hänsyn härtill har utskottet inte något att invända mot Kungl. Maj:ts förslag och kan således för sin del icke förorda att sådana ändringar vidtages i den till propositionen fogade kungörelsen, som strider emot de riktlinjer varom enighet nåtts mellan regeringarna. Utskottet har beaktat, att den föreslagna åldersgränsen för rätt till inköp av obeskattade tobaksvaror kan medföra vissa svårigheter i den praktiska tillämpningen. Om det visar sig att dessa svårigheter inte kan bemästras, förutsätter utskottet emellertid, att Kungl. Maj:t förhandlingsvägen söker få till stånd ändrade bestämmelser härutinnan. Med vad ovan anförts anser utskottet yrkandena i motionerna I: 671 och II: 806 samt i motionen I: 668 besvarade.

Slutligen har utskottet att behandla yrkandet i motionerna I: 672 och II: 805, vari hemställts om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om fortsatta förhandlingar i syfte att successivt avveckla den skattefria försäljningen i Öresundstrafiken.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en fullständig avveckling av försäljningen av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund på längre sikt bör eftersträvas. De förslag, som framlagts i propositionen, torde kunna betraktas som ett första steg i denna riktning. Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att Kungl. Maj:t, när förutsättningar därför föreligger, upp-tar fortsatta förhandlingar i syfte att successivt söka gå vidare på den in-slagna vägen. Med det anförda anser sig utskottet ha besvarat motionerna I: 672 och II: 805.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevaran-de proposition nr 157, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet anförts;

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 671 av fru Carlqvist och II: 806 av herr Bengtsson i Landskrona m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 672 av herr Sveningsson m. fl. och II: 805 av herr Kollberg m. fl.,

3) motionen I: 668 av herr Gösta Jacobsson,

4) motionen II: 793 av herr Palm m. fl., samt

5) motionen II: 807 av herr Christenson i Malmö,

måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anförts, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Med hänsyn till ärendets brådskande natur får utskottet hemställa, att förevarande betänkande måtte företagas till avgörande efter allenast en bord-läggning.

Stockholm den 18 maj 1961

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Jans-son, Spetz, fröken Ranmark, herrar Söderquist, Yngve Nilsson, Wärnberg, Sundin och Gösta Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Brandt i Aspabruk, Allard, Kollberg, Nilsson i Svalöv, Vigelsbo, Engkvist, Gustafson i Göteborg, Magnusson i Borås, Andersson i Essvik och Kristenson i Göteborg.

Reservationer

I) av herrar *Gösta Jacobsson* och *Nilsson* i Svalöv, vilka anfört följande:
Rent principiellt har vi inte något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag men vill därutöver anföra följande.

I motionen I: 668 och de likalydande motionerna I: 671 och II: 806 har yrkats att vissa detaljfrågor i Kungl. Maj:ts förslag till kungörelse med särskilda bestämmelser om utförsel av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund skall bli föremål för justeringar genom förnyade förhandlingar med danska regeringen. Sålunda har bl. a. yrkats att tiden för ikraftträdandet skall sättas till senare tidpunkt än den 1 juni 1961, tidigast den 1 juli 1961 eller den 1 januari 1962. Vi anser bl. a. av skäl, som framförts i berörda motioner, att tiden för ikraftträdandet bör sättas till den 1 januari 1962. Vidare yrkas i motionerna att förbudet mot försäljning av tobaksvaror till passagerare, som är under 18 år, skall slopas och att rätten till inköp av obeskattade tobaksvaror skall sättas vid den ålder, då plikt att lösa biljett som för vuxen person föreligger. Vi vill förordna denna senare åldersgräns, vilket icke innebär någon ändring i vad som nu gäller i detta hänseende.

I motionen I: 668 yrkas att de särskilda bestämmelser, som föreslagits för s. k. restaurangturer ändras. Vi förordar i anslutning härtill att 4 § i kungörelsen omformuleras på så sätt att därav tydligt framgår, att den omständigheten att dans och uppträdande förekommer ombord icke i och för sig betager fartygen rätten att medföra sådana obeskattade varor som eljest är tillåtna i tidtabellsenlig trafik.

På grund av det anförda anser vi att utskottet under punkten A) bort hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 157 och de likalydande motionerna I: 671 av fru Carlqvist och II: 806 av herr Bengtsson i Landskrona m. fl. samt motionen I: 668 av herr Gösta Jacobsson, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

1) giva till känna att utskottet i princip icke funnit anledning till erinran mot att inskränkningar göres i rätten till proviantering och försäljning av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund; samt

2) hemställa, att Kungl. Maj:t, med beaktande av vad ovan anförts, måtte upptaga förhandlingar med danska regeringen i syfte att uppnå en ändrad överenskommelse rörande provianteringen med och försäljningen av obeskattade varor i fartygstrafiken över Öresund med tillämpning fr. o. m. den 1 januari 1962.

II) av herrar *Gösta Jacobsson* och *Nilsson* i Svalöv.